

Leśna trasa turystyczna „Gierłoś”

Witaj na Leśnej trasie turystycznej „Gierłoś” wytyczonej w lesnictwach Gierłoś i Dąbrowa, zarządzanych przez Nadleśnictwo Srokowo.

Teren nadleśnictwa to malownicza kraina usiana wieloma lasami, falistymi pagórkami, w które wcinają się rzeczki i strumyki oraz jeziora, tworząc niepowtarzalne widoki. Niewątpliwie bardzo ważnym elementem kształtującym krajobraz srokowskich lasów jest ich mieszkawiec – bóbr europejski.

Przemierzając Leśną Trasę Turystyczną, zobaczysz bardzo ciekawe miejsca. Na mapie kolejnymi numerami oznaczono główne atrakcje, jakie napotkasz po drodze. Możesz także pobrać mobilną mapę lasów na telefon i tablet (system android), ułatwi Ci to podróżowanie po naszych lasach (kod do pobrania z okładki przewodnika).

Poruszając się rowerem, na nartach lub pieszo, pamiętaj o kilku zasadach właściwego zachowania.

ZAPAMIĘTAJ!

- Samochód pozostaw bezpiecznie na jednym z oznaczonych parkingów, ponieważ nie wolno nim wjeżdżać na drogi leśne.
- Zabierając na spacer psa, trzymaj go na smyczy.
- Nie hałasuj.
- Nie niszczyć roślin, grzybów oraz runa leśnego.
- Nie rozpalaj ognia.
- Szanując las, pozwalasz zachować go w dobrym stanie dla przyszłych pokoleń.
- Zachowaj ostrożność i bezpieczną jazdę zgodnie z kodeksem drogowym, gdyż część trasy biegnie drogami publicznymi.

Długość Leśnej Trasy Turystycznej wynosi około 30 km. 11 km wytyczonych zostało drogami leśnymi, pozostałe 19 km to ścieżki rowerowe i drogi publiczne.

Trasę rozpoczynamy z miasta Kętrzyn, z parkingu przy cmentarzu komunalnym przy ulicy Cmentarnej. Kętrzyn to miasto powiatowe z bogatą i zawiłą historią sięgającą średniowiecza. Prawa miejskie otrzymał 11 listopada 1357 r. Warto w nim zobaczyć zamek krzyżacki, Bazylikę Mniejszą św. Jerzego, kościół św. Katarzyny zaprojektowany przez Fritza Heitmana, fragmenty murów obronnych z XIV wieku, neogotycki ratusz i budynek Starostwa Powiatowego, klasycystyczną lożę masonską, stado ogierów z jedną z najdłuższych stajni (nr 14).

Z Kętrzyna kierujemy się na Barciany. Po przejeździe około 2 km, po lewej stronie pomiędzy polami znajduje się obniżenie terenu porośnięte trzcinami i zaroślami.

To użytek ekologiczny Wopławki utworzony w 2009 r. chroniący miejsca gniazdowania i żerowania ptaków, głównie wodnych i błotnych. Na obszarze 65 ha podmokłych łąk, oczek wodnych i trzcinowisk zamieszkuje ponad 150 gatunków ptaków, z których 74 to gatunki lęgowe, a pozostałe przelotne i zalatujące. Na rozlewisku najliczniej występuje mewa śmieszka, jej populacja dochodzi do 2500 par. Gnieźdzą się tu rybitwy czarne i białowąse, bąki, błotniaki stawowe i łabędzie (nr 1).

Po przejeździe około 1,5 km przy wiatraku holenderskim w Starej Różance (nr 2) kierujemy się na Węgorzewo. W miejscowości Nowa Różanka skręcamy w prawo i jedziemy około 1 km, skręcając obok zakładu DROMO w lewo. Po przejeździe 2,5 km docieramy do lasu zarządzanego przez Nadleśnictwo Srokowo. Od tego momentu poruszamy się głównie po drogach leśnych. Na początku lasu znajduje się tablica informacyjna z przebiegiem trasy turystycznej, a także miejsce wypoczynku przy gospodarstwie agroturystycznym „Stara Leśniczówka” (nr 3). Miejsce wypoczynku położone jest nad brzegiem Jeziora Mój w otoczeniu lasów. Wzdłuż drogi dostrzeżemy stare okazałe dęby szypułkowe objęte formą ochrony jako pomniki przyrody. Obwody dębów wynoszą od 400 cm do 500 cm. Te stare i okazałe drzewa są miejscem życia owadów próchnożądów takich jak: pachnica dębowa, kozioróg dębosz czy ciołek matowy. Wiele z nich objętych jest ochroną ścisłą, są one gatunkami bardzo rzadkimi w Europie, natomiast we fragmentach naszych puszczańskich lasów dość często spotykane (nr 4).

Jadąc około 1 km, znajdziemy się przy leśnej plaży nad Jeziorem Mój. W jeziorze tym żyją sandacze, liny i szczupaki. Jest to ulubione łowisko wędkarzy. Nad brzegiem jeziora znajduje się pomnik przyrody nieożywionej – głaz o obwodzie 900 cm i wysokości 1,25 m (nr 5).

Jedziemy dalej około 1,2 km. Przejeżdżamy pod murem wiaduktem nieczynnej kolei relacji Węgorzewo – Kętrzyn (nr 7). W roku 2008 trasa kolei została wpisana do rejestru zabytków. Niewykluczone, że w przyszłości po torach tej kolei będzie jeździł turystyczny pociąg. Po prawej stronie widać leśniczówkę Leśnictwa Dąbrowa. Przed drogą publiczną po prawej stronie znajduje się miejsce po starej nieistniejącej osadzie. W runie leśnym w sezonie letnim możemy zaobserwować piękną lilie żłotogłów, roślinę objętą ochroną ścisłą.

Przy skrzyżowaniu z drogą publiczną skręcamy w prawo, następnie w lewo, kierując się wg drogowskiego na „Księżycowy Dworek”, który znajduje się po lewej stronie. (0,5 km od drogi publicznej). Jest to kompleks konferencyjno-wypoczynkowy, z ponad 100-letnim pałacem, będącym przed wojną własnością miejscowego starosty. Po przeciwnej, prawej stronie mamy widok na jezioro Siercze (nr 8). Jest to jezioro linowe-szczupakowe o powierzchni 57 ha i głębokości 2 m. Pośrodku jeziora znajduje się wyspa. W pobliżu widać efekty działalności bobra.

Jadąc prosto, po ok. 0,5 km znajduje się miejsce odpoczynku wyposażone w wiatę ze stołem, ławką oraz stojakiem na rowery. Dla chcących podpatrzeć w czysty i spokojny przyrodę, należy wcześniej za „Księżycowym Dworkiem” skręcić w lewo i, podążając leśną drogą, dotrzeć do miejsca wyposażonego w platformę z widokiem na śródleśne rozlewisko (nr 9). Prawdopodobnie to pozostałości po zarośniętym jeziorze, które uległo procesowi starzenia. Na rozlewisku możemy zaobserwować wydrę, bobra europejskiego, żurawia, czaple białą, oraz wiele innych gatunków ptaków, także drapieżnych. Ze względu na trudny dostęp bezpiecznie czują się tu jelenie, sarny, dziki, losie.

Po odpoczynku przy wiacie podążamy zgodnie z drogowskimi w lewo, do drugiego miejsca widokowego na Jezioro Kwiedzińskie. Dojeżdżamy do wsi Kwiedziny (nr 10). Znajduje się tu gospodarstwo agroturystyczne serwujące ciepłe posiłki. W pobliżu można zobaczyć grodzisko średniowieczne wpisane do rejestru zabytków. Kontynuując wycieczkę, musimy skręcić w lewo. Ten fragment drogi to historyczna trasa ucieczki Stauffenberga, który 20 lipca 1944 r. za pomocą bomby schowanej w teczkę podjął nieudaną próbę zamachu na Hitlera. Po sabotażowej akcji uciekał z kwatery Wilczy Szaniec na istniejące wówczas wojskowe lotnisko w Wilamowie (trasa ucieczki zaznaczona jest na mapie przewodnika). Obecnie lotnisko służy do obsługi małych samolotów sportowych i turystycznych. Na przelomie lipca i sierpnia organizowany jest tu Festyn Lotniczy, który cieszy się

dużą popularnością w kraju i zagranicą (nr 15). Po pokonaniu około 3 km przy drogowskim skręcamy w prawo, jadąc brukiem. Po lewej stronie znajdują się bunkry niemieckie, a także Obszar Natura 2000 Gierłoś, chroniący siedliska licznie tutaj występujących nietoperzy (nr 11). Szczegółowy opis tego obszaru zawarty jest w niniejszym przewodniku w osobnym akapicie.

Jedziemy drogą asfaltową w kierunku Wilczego Szańca (0,7 km). Tutaj musimy zdecydować się i wybrać jeden spośród 2 wariantów trasy. Pierwszy wariant: skręcamy do Wilczego Szańca, zwiedzamy obiekt lub podążamy w dalszą trasę przez byłą wojenną kwaterę Hitlera (nr 6). Kwaterna znajduje się w kompleksie leśnym. Powstała ona w latach 1940-1944 na obszarze około 2,5 km². Wybudowano tutaj ponad 70 obiektów z żelbetonu i cegły, w tym 7 bunkrów ciężkich. Drogi i ścieżki maskowane były przy pomocy rozpiętych nad nimi siatek z imitacją listowia. W 1945 roku wycofujące się wojska niemieckie wysadziły wszystkie zabudowania. Obecnie ruiny kwatery Hitlera są udostępnione do zwiedzania. Znajduje się tutaj restauracja, hotel oraz ekspozycje historyczne.

Za obiektem jest dalsza część trasy biegnąca lasem. Po drodze możemy zobaczyć rozlewisko bobrowe. Oprócz śladów działalności bobra zaobserwujemy wydrę, żurawia, ptactwo wodne oraz roślinność wodną. Wiosną nad rozlewiskiem i w najbliższej okolicy usłyszymy piękne koncerty kumaków i rzekotek. Na uwagę zasługują lilia żłotogłów.

Wzdłuż trasy znajduje się miejsce wypoczynku wyposażone w wiatę. Jedziemy przez ok. 1,5 km i docieramy do drogi leśnej, którą już pokonywaliśmy. Skręcamy w lewo i docieramy do drogi asfaltowej, kierujemy się na Kętrzyn w prawo. Po drodze można zobaczyć różne ciekawostki, które zostały opisane poniżej.

Drugi wariant: jedziemy dalej asfaltową (1,3 km) i dojeżdżamy do granicy lasu, kierujemy się na Kętrzyn. Do Kętrzyna poruszamy się dość ruchliwą drogą publiczną. Ze względu na natężony ruch samochodowy zalecamy tu szczególną ostrożność. W miejscowości Czerniki (od granicy lasu ok. 2 km) możemy skręcić w prawo, aby zobaczyć miejsce bitwy oddziału litewskiego z krzyżakami z 1311 r. (nr 13). Nieopodal wsi Wopławki znajduje się tzw. „Krwawa Góra”, niemy świadek wydarzeń z XIV w., kiedy to wczesną wiosną doszło do walki okrzykniętej bitwą stulecia pomiędzy rycerzami zakonu krzyżackiego a wojami litewskimi. Dla upamiętnienia bitwy ustanowiony został kamień z wrytymi skrzyżowanymi mieczami oraz kamienną datą

– 1311 r. Co roku w okresie 1-3 maja Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kętrzyńskiej organizuje inscenizację historyczną przedstawiającą te wydarzenia, impreza cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców i turystów.

Z Czernik docieramy do miejscowości Karolewo, w której można zobaczyć neogotycki kościół wybudowany w 1900 r. Kierujemy się w drogę powrotną, po pokonaniu 2,5 km docieramy do punktu, z którego rozpoczęliśmy trasę. Jeżeli zaplanowaliśmy naszą wycieczkę pod koniec lipca, to warto po przybyciu do Kętrzyna znaleźć czas, aby wybrać się do stada ogierów, gdzie wtedy organizowany jest piknik konny.

CIEKawe Miejsca, które można zobaczyć w najbliższej okolicy

1. **Muzeum Mazurskie w Owczarni** – pokazujące życie codzienne ludności na Mazurach, zbiory obejmują XIX w. i pierwszą połowę XX w. Przy muzeum działa restauracja oraz istnieje możliwość zorganizowania grilla (nr 16).
2. **Pałac w Nakomiadach** – pałac ze starym parkiem oraz zabudowaniami gospodarczymi we wsi Nakomiady. Obecnie pałac jest w posiadaniu prywatnych właścicieli, którzy odtworzyli w tym miejscu istniejącą w XIX wieku manufakturę wyrabiającą kafele do pieców.

OBSZAR NATURA 2000 „GIERŁOŻ” PLH280002

Ruiny kwatery „Wolfsschanze” stanowią jedno z największych w naszym kraju zimowisk mopka *Barbastella barbastellus*, gatunku uznawanego w wielu częściach Europy za zagrożony wyginięciem i wymienionego w Załączniku II Dyrektywy Rady Europy 92/43/EWG (kod 1308). Z tego względu, zgodnie ze wskazaniami Dyrektywy, wyznaczony został Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gierłoś” o powierzchni niemal 57 ha, oznaczony numerem PLH280002. Zasadniczym celem jego istnienia jest ochrona i zachowanie istniejącego zimowiska i miejsca rojenia nietoperzy wraz z otaczającymi żerowiskami, pozwalającymi nietoperzom zgromadzić przed zimą wystarczające rezerwy energetyczne. Oprócz licznego mopka w bunkrach Wilczego Szańca corocznie inwentaryzacje potwierdzają obecność innych nietoperzy tj. nocek Natterera, nocek rudy, mroczek późny, mroczek pozłocisty, gacek brunatny. Nietoperze są jedynymi ssakami posiadającymi zdolność aktywnego lotu. Nie jest to jednak jedyna niezwykła cecha tych zwierząt – potrafią one orientować się w otoczeniu dzięki echolokacji, czyli słuchaniu echa wydawanych przez siebie pisków. Jest to sposób tak precyzyjny, że umożliwia im nie tylko omijanie przeszkód, ale nawet polowanie na szybko latające owady w kompletnych ciemnościach. Jak na swoje małe rozmiary (największy z zamieszkujących Polskę nietoperzy jest nie większy od dużej myszy) są niezwykle długowieczne. Wszystkie europejskie nietoperze żywią się owadami i innymi drobnymi stawonogami, zatem w środkowej i północnej części kontynentu muszą przetrwać kilkumiesięczny okres braku pokarmu. Umożliwia im to niezwykle głęboki sen zimowy, czyli hibernacja. Po zgromadzeniu zapasu tkanki tłuszczowej jesienią, zwierzęta przenoszą się do schronień zapewniających stałą, niską temperaturę – jaskiń, nieczynnych kopalń, głębokich piwnic itp. Tam bardzo znacznie obniżają tempo przemiany materii, spada temperatura ich ciała oraz częstość bicia serca i oddechu. W tym stanie mają szansę przeżyć do wiosny – o ile oczywiście zgromadzony tłuszcz nie zostanie zużyty przed czasem. Dlatego tak ważne jest pozostawienie zimujących nietoperzy w spokoju – każde przebudzenie oznacza dla nich bowiem znaczny wydatek energii i uszczupla zapas tkanki tłuszczowej. W lesie na drzewach znajdują się wywieszane schrony dla nietoperzy, które zasiedlają je latem.

Czy wiesz, że:

- nietoperze zjadają około 20 tys. owadów dziennie, dla niektórych ulubionym owadem jest dokuczający nam komar,
- nietoperz często wlatuje do naszych mieszkań; wtedy należy zgasić światło i otworzyć okno – zwykle do rana nietoperz odleci sam lub należy spróbować go złapać w papierowy karton, gdy usiądzie na ścianie i wypuścić na dwór,
- nietoperze to bardzo małe ssaki, w Polsce ich średnia waga to 5-10 g (waga myszy 10-23 g),
- łacińska nazwa rzędu *Chiroptera* oznacza rękoskrzydło,
- wszystkie krajowe nietoperze podlegają ochronie ścisłej.

GOSPODARKA LEŚNA W NADLEŚNICTWIE SROKOWO

„Drzewa i kamienie nauczą cię rzeczy, których nie usłyszysz z ust żadnego nauczyciela.”
Claraval

Utrzymanie trwałości i spójności drzewostanów to podstawowy cel gospodarczy każdego nadleśnictwa w Polsce, w tym również Nadleśnictwa Srokowo. Ekosystem leśny pełni szereg funkcji, w tym ekologiczną (ochronną), społeczną, a także funkcję produkcyjną – lasy są producentem tlenu oraz dostarczają drewna, które jest podstawą gospodarki. Pozyskanie drewna określa się w planie zarządzania lasu. Plan opracowuje się dla każdego nadleśnictwa na okres 10 lat. Uwzględnia on potrzeby hodowlane i ochronne drzewostanów oraz zasadę zachowania trwałości lasów i zwiększania zasobów drzewnych. Średnioroczny etat cięć w naszym nadleśnictwie wynosi około 88,5 tys. m³.

- Czy wiesz, że:**
- dzięki drzewom nie zatruwamy się dwutlenkiem węgla, a oddychamy powietrzem bogatym w tlen,
 - las pochłania tony różnych pyłów, w tym i fabrycznych,
 - powietrze jest skażone bakteriami, zaś rośliny w lesie bronią się przed nimi, uwalniając lotne antybiotyki, tzw. *fitoncydy*. W ten sposób oczyszczają powietrze z bakterii,
 - zużycie w lesie butelki plastikowa rozłoży się w ziemi po 500 latach, guma do żucia po 5 latach, a niedopałki papierosów po 2 latach,
 - jeden hektar lasu liściastego może wyprodukować około 700 kg tlenu, co stanowi dobowe zapotrzebowanie 2500 ludzi.

Gdyby Twoja ciekawość leśnymi zakamarkami zaprowadziła Cię za daleko, oto kilka informacji survivalowych:

- mech intensywniej rośnie na pniach drzew ze strony północnej,
- mrowisko czepie temperaturę z promieni słonecznych, a więc od strony południowej będzie opadała łagodniej i ta strona kopca będzie dłuższa. Po stronie północnej jest strome. Jeżeli mrowisko jest usytuowane przy drzewie, to można być pewnym, że mrówki – wytrawni budowniczości budują je po południowej stronie pnia,
- natrafliś na zrąb? Świetnie. Przyjrzyj się pniom. Sloje od północy się zbiegają, a są szersze w południowej części pnia. Zazwyczaj wycinkę drzew wykonuje się w kierunku wschód-zachód, patrząc na dłuższy bok (zręby są prostokątne),
- w południowo-zachodnim narożniku znajdują się słupki oddziałowe,
- skorzystaj ze swojego telefonu komórkowego.

Nadleśnictwo Srokowo prowadzi sprzedaż drewna dla firm i odbiorców detalicznych. Firmy obsługują dział marketingu Nadleśnictwa Srokowo. Sprzedaż detaliczną prowadzi leśniczowie.

Dane kontaktowe:
Nadleśnictwo Srokowo
ul. Leśna 1
11-420 Srokowo
Tel.: 89 753 40 43 fax: 89 753 42 61
www.olsztyn.lasy.gov.pl/srokowo
srokowo@olsztyn.lasy.gov.pl

Tekst: Irena Dziadoń, Oliwia Piotrowicz
Opracowanie mapy: Puls Art, Sebastian Pietrzak
Zdjęcia: archiwum nadleśnictwa
Druk: Kengraf

Dofinansowano ze środków WFOŚiGW w Olsztynie

PRZEWODNIK PO LEŚNEJ TRASIE TURYSTYCZNEJ GIERŁOŻ NADLEŚNICTWO SROKOWO

